

Regeringskansliet

Promemoria

2017-03-20
S2017/01130/SF

Socialdepartementet

Enklare att föra över premiepensionsrätt
samt upphävande av föreskrifter om hustrutillägg

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Författningsförslag	4
2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	4
2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1299)	5
2.3 Förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).....	6
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	7
2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.....	8
2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2002:782) om ansökan och utbetalning av pension m.fl. förmåner.....	9
3. Överföring av premiepensionsrätt	10
3.1 Bakgrund	10
3.2 Dagens regelverk	10
3.3 Vilka för över premiepensionsrätt?.....	11
3.4 Pensionsgruppens arbete med jämställda pensioner	12
3.5 Slopade krav på anmälan från den mottagande parten.....	13
3.6 Senarelagd tidpunkt för möjlighet att anmäla överföring av premiepensionsrätt.	15
3.7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	16
3.8 Konsekvenser	16
3.8.1 Effekt på jämställdheten	16
3.8.2 Effekt för individer.....	17
3.8.3 Effekt för administration	17
4. Hustrutillägg	18
4.1 Bakgrund	18
4.2 Upphävande av föreskrifter om hustrutillägg.....	18
4.3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	19
4.4 Konsekvenser	19
4.4.1 Effekter av upphävande av föreskrifter om hustrutillägg	19
5. Författningskommentar	19
5.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	19
5.2 Förslagen till lag om ändringar i inkomstskattelagen (1999:1299), i diskrimineringslagen (2008:567) och i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	20

1. Sammanfattning

Den som är gift eller har en registrerad partner kan välja att föra över sin pensionsrätt för premiepensionen till sin maka, make eller registrerad partner. Möjligheten att föra över premiepensionsrätt utnyttjas ytterst lite. Fullt utnyttjad skulle överföring av premiepensionsrätt i betydande grad kunna minska pensionsgapet mellan kvinnor och män. En orsak till att möjligheten nyttjas så lite bedöms vara att reglerna är onödigt krångliga. Reglerna bör därför förenklas på så sätt att det ska räcka med att givaren anmäler, tidsfristen för att anmäla förlängs och att anmälan ska kunna göras elektroniskt. Pensionsgruppen är överens om att överföring av premiepensionsrätt är ett sätt att nå mer jämställda pensioner och har ställt sig bakom förslagen i denna promemoria.

Möjligheterna att bevilja hustrutillägg upphörde den 1 januari 2001, men enligt övergångsbestämmelser kunde förmånen fortsätta att betalas ut om förmånen hade beviljats före 2001. Från oktober 2014 finns det inte längre någon som får hustrutillägg och ingen kan längre beviljas förmånen. Författningar som innehåller bestämmelser om hustrutillägg bör därför ändras på så vis att hänvisningar till förmånen tas bort.

2. Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 61 kap. 12 och 14 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

61 kap. 12 §

Anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska skriftligen göras av *makarna gemensamt* och ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten senast den *31 januari* det första år som pensionsrätten hänför sig till. Anmälan gäller tills vidare om inget annat anges i anmälan.

Anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska skriftligen göras av *den make som överföringen ska ske från* och ska ha kommit in till Pensionsmyndigheten senast den *30 april* det första år som pensionsrätten hänför sig till. Anmälan gäller tills vidare om inget annat anges i anmälan.

14 §

Om någon av makarna vill att en överföring som gäller tills vidare ska upphöra måste han eller hon skriftligen anmäla detta till Pensionsmyndigheten senast den *31 januari* det år från och med vilket överföringen ska upphöra.

Om någon av makarna vill att en överföring som gäller tills vidare ska upphöra måste han eller hon skriftligen anmäla detta till Pensionsmyndigheten senast den *30 april* det år från och med vilket överföringen ska upphöra.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1299)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2010:1277) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. Vid tillämpning av 10 kap. 5 § första stycket ska med pension även efter ikraftträdandet avses särskild efterlevandepension enligt 7 kap. 48-54 §§ lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken och *hustrutilllägg enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutilllägg i vissa fall då make uppbär folkpension.*

Föreslagen lydelse

3. Vid tillämpning av 10 kap. 5 § första stycket ska med pension även efter ikraftträdandet avses särskild efterlevandepension enligt 7 kap. 48-54 §§ lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2.3 Förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 a § diskrimineringslagen (2008:567) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**2 kap.
14 a §¹**

Förbudet mot diskriminering i 14 § 1 som har samband med kön hindrar inte tillämpning av bestämmelser i lag om änkepension, *hustrutillägg* eller utbetalning av barnbidrag.

Förbudet mot diskriminering i 14 § 1 som har samband med kön hindrar inte tillämpning av bestämmelser i lag om änkepension eller utbetalning av barnbidrag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2012:673.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

*dels att 2 kap. 20 § och 6 kap. 5 § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 2 kap. 20 § och 6 kap. 5 § ska utgå,
dels att 2 kap. 1 § och 8 kap. 2 § ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²

Pensionsmyndigheten ska, om inte annat är föreskrivet, även handlägga ärenden om *hustrutillägg och* särskild efterlevandepension *samt* ärenden enligt följande lagar och bestämmelser:

1. 34 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring,
2. 35 § i den upphävda lagen (1935:434) om folkpensionering,
3. den upphävda lagen (1946:433) om frivillig statlig pensionsförsäkring, och
4. 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1981.

Pensionsmyndigheten ska, om inte annat är föreskrivet, även handlägga ärenden om särskild efterlevandepension *och* ärenden enligt följande lagar och bestämmelser:

8 kap.

2 §

Förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg är, utöver det som föreskrivs i 101 kap. 3 § socialförsäkringsbalken,

1. särskild efterlevande-pension,
2. *hustrutillägg enligt lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension, och*
3. pension eller invaliditetsförmån enligt lagstiftningen i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att förmånen motsvarar svensk pension eller ersättning enligt 1 *eller* 2.

1. särskild efterlevande-pension, *och*
2. pension eller invaliditets-förmån enligt lagstiftningen i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att förmånen motsvarar svensk pension eller ersättning enligt 1.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

² Senaste lydelse 2015:764.

2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd att punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. Det som föreskrivs om minskning av aktivitetsersättning i 11 § första och andra styckena gäller också i fråga om belopp som lämnas som särskild efterlevandepension och garanti-pension till särskild efterlevandepension enligt 7 kap. 48–54 §§ lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken, *eller hustrutillägg enligt lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension.*

Föreslagen lydelse

3. Det som föreskrivs om minskning av aktivitetsersättning i 11 § första och andra styckena gäller också i fråga om belopp som lämnas som särskild efterlevandepension och garanti-pension till särskild efterlevandepension enligt 7 kap. 48–54 §§ lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.

2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2002:782) om ansökan och utbetalning av pension m.fl. förmåner

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2002) om ansökan och utbetalning av pension m.fl. förmåner att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förordningen (2010:1719) om ändring i den förordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelserna i förordningen tillämpas, om inte annat anges, också i *fråga om hustrutillägg enligt lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension om samma förmåner samt i fråga om särskild efterlevandepension enligt lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Bestämmelsen i 3 § tillämpas också i fråga om hustrutillägg.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.

Föreslagen lydelse

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2011.
2. Bestämmelserna i förordningen tillämpas, om inte annat anges, också i fråga om särskild efterlevandepension enligt lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

3. Överföring av premiepensionsrätt

3.1 Bakgrund

Att ge makar möjlighet att dela pensionsrätt har diskuterats sedan införandet av det tidigare ATP-systemet. Enligt förarbeten till det nya pensionssystemet har diskussionen främst föranletts av en önskan att skapa regler till skydd för kvinnor som vid pensioneringen drabbas ekonomiskt på grund av en snedfördelning av marknads- och hushållsarbete inom ett äktenskap som har upplösts. I pensionsöverenskommelsen 1994 ingick att pensionsrätter skulle kunna delas mellan makar, men till följd av vissa nackdelar vid beräkning av garantipension genomfördes detta inte. I stället genomfördes en möjlighet att på frivillig väg föra över premiepensionsrätt mellan makar.

En grundläggande princip i pensionssystemet är att förvärvsinkomsten under hela livet ligger till grund för pensionens storlek. Pensionen tjänas in individuellt och bygger på individens pensionsgrundande inkomst. Överföring av premiepensionsrätt är ett undantag från denna livsinkomstprincip. Det bedömdes vara ett välmotiverat undantag från livsinkomstprincipen eftersom det kan leda till mer jämställda pensioner samtidigt som det rätt utformat inte förtar incitament för kvinnors förvärvsarbete.

Pensionssystemet är könsneutralt. Detta innebär att regelverket för intjänande av pensionsrätter samt beräkningarna av den slutliga pensionen är lika för män och kvinnor. Överföring av premiepensionsrätt innebär per definition en minskad pension för den ena parten och ökad pension för den andra. I dominerande grad är det män som för över pensionsrätt till kvinnor.

3.2 Dagens regelverk

Den som är gift eller har en registrerad partner kan välja att föra över sin pensionsrätt för premiepensionen till sin maka, make eller registrerad partner. Pensionsrätt kan överföras och tas emot utan begränsning beroende på ålder eller genomfört pensionsuttag, däremot krävs att den som tar emot premiepensionsrätten är försäkrad eller tidigare har tillgodoräknats premiepensionsrätt.

För att föra över premiepensionsrätt krävs anmälan till Pensionsmyndigheten. Anmälan ska skriftligen göras av makarna gemensamt och ha kommit

in till myndigheten senast den 31 januari det år från och med vilket överföringen ska börja gälla. Överföringen fortsätter sedan tills vidare om inget annat anges i anmälan. Hela årets pensionsrätt måste föras över och det går bara att föra över pensionsrätter som tjänas in under äktenskapet eller partnerskapet. Det går inte att föra över pensionsrätter som redan har tjänats in, utan bara pensionsrätter som tjänas in under det år individen begärt överföring och åren därefter. Det går inte att ångra en överföring. Om någon av makarna vill att en överföring som gäller tills vidare ska upphöra måste han eller hon skriftligen anmäla detta till Pensionsmyndigheten senast den 31 januari det år från och med vilket överföringen ska upphöra.

Vid skilsmässa upphör överföringen automatiskt från och med det år då äktenskapet upplöstes. Om mottagaren avlider upphör överföringen från och med det år personen avled. Om överföraren avlider upphör överföringen året efter dödsfallet. Överföringen görs i december varje år då nya pensionsrätter läggs till pensionssparares premiepensionskonton. Garantipensionen påverkas inte av överföring av eller mottagen premiepensionsrätt, dvs. garantipensionen beräknas som om ingen överföring har skett.

Kvinnor har en högre förväntad medellivslängd än män och eftersom överföring som regel sker från män till kvinnor kommer mer premiepension att betalas ut under längre tid. För att en överföring ska vara försäkringsmässigt neutral och inte belasta andra pensionssparare justeras därför värdet av den överförda pensionsrätten ned med sex procent³. Mottagaren får alltså 94 procent av beloppet. Resten av pengarna fördelas till samtliga pensionssparare som en form av arvsvinst.

3.3 Vilka för över premiepensionsrätt?

Antal överföringar av premiepensionsrätt har procentuellt ökat under senare år, men det är fortfarande en mycket begränsad grupp som utnyttjar möjligheten. 2015 var det 10 018 par som utnyttjade möjligheten att föra över premiepensionsrätt. Under samma år tjänade 1 946 648 makar in pensionsrätt, vilket innebär att endast 0,5 procent förde över premiepensionsrätt under det året. Av överföringarna sker 98 procent från män till kvinnor, se tabell 1 nedan.

³ Justeringens storlek revideras löpande i samband med att nya befolkningsprognoser finns tillgängliga.

Tabell 1. Antal personer som överför pensionsrätt samt medelbelopp, intjänandeår 2015.

	Antal	Medelbelopp *
Man till kvinna	9 798	9 052
Kvinna till man	207	9 118
Man till man	9	10 208
Kvinna till kvinna	4	9 682
Totalt	10 018	9 055

*efter avdrag

Genomsnittsbeloppet som förs över är relativt högt, drygt 9 000 kr. Maximalt belopp 2015 för överföring av premiepensionsrätt var 10 239 kr efter avdrag.

3.4 Pensionsgruppens arbete med jämställda pensioner

Mot bakgrund av de skillnader som finns mellan mäns och kvinnors pensioner tog Pensionsgruppen i maj 2015 ställning för att en särskild granskning skulle göras av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv. Pensionsmyndigheten fick i uppdrag att analysera hur reglerna för överföring av premiepensionen utnyttjas och hur överföringar påverkar eller skulle kunna påverka pensionsskillnaderna mellan kvinnor och män. Analysen presenterades i rapporten *Jämställda pensioner?* (Ds 2016:19) i juni 2016. Rapporten innehöll nio analyser av pensionsgapet ur olika perspektiv. Den skickades därefter ut för synpunkter till ett antal instanser och ett relativt stort antal synpunkter inkom. Utifrån den analys som har gjorts och de synpunkter som har lämnats har Pensionsgruppen bestämt en handlingsplan för det fortsatta arbetet. En del i denna plan handlar om överföring av premiepensionsrätt.

I analysen om överföring av premiepensionsrätt konstateras bland annat att om alla gifta män skulle föra över sin premiepensionsrätt skulle det totala pensionsgapet minska kraftigt. Det innebär dock inte att överföring av premiepensionsrätt bör vara förval för gifta, dels eftersom det är svårt att identifiera situationer när förval är lämpligt, dels eftersom det skulle innebära besvär för den enskilde och även strida mot pensionssystemets grundläggande principer om individuellt intjänande.

Överföring av premiepensionsrätt är en av många valsituationer när det gäller pensionen. En viktig utgångspunkt i sådana valsituationer är att det ska

vara enkelt för individen (paren) att fatta rätt beslut för pensionen. Detta innebär bland annat att valen ska vara enkla att genomföra.

Pensionsgruppen är överens om att överföring av premiepensionsrätt är ett av flera sätt att nå mer jämställda pensioner och har därför i handlingsplanen uttalat:

Möjligheten att föra över premiepensionsrätt utnyttjas ytterst lite. Fullt utnyttjad skulle överföring av premiepensionsrätt i betydande grad kunna minska gapet. En orsak till att möjligheten nyttjas så lite bedöms vara att reglerna är onödigt krångliga. Reglerna bör därför förenklas på så sätt att det ska räcka med att givaren anmäler, tidsfristen för att anmäla förlängs och att anmälan ska kunna göras elektroniskt.

Med detta ställningstagande som utgångspunkt har en arbetsgrupp inom Socialdepartementet tagit fram förslag som något förenklar möjligheten att föra över premiepension. Därmed finns förutsättningar för att fler för över premiepension och till mer jämställda pensioner.

För att kvinnor ska kunna vara ekonomiskt trygga och självständiga under pensionsåren krävs i första hand att de har samma möjligheter och förutsättningar i förvärvsaktiv ålder som män när det gäller bland annat tillgång till arbete och villkor i fråga om anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Det finns en viss risk att åtgärder som anpassar sig till rådande strukturer kan konservera beteenden, men målet om jämställda pensioner väger på kortare sikt tyngre än den risken.

Pensionsgruppens handlingsplan innehåller också förslaget att utvidga möjligheten att föra över premiepensionsrätt till att även gälla sambor. Den frågan är mer komplex och bereds därför fortfarande. För att inte onödigtvis försena förslagen som lämnas i denna promemoria och göra det möjligt att genomföra dem redan för pensionsrätter som tjänas in under 2018 kommer förslag om överföring av pensionsrätt för sambor att presenteras i ett senare sammanhang och så snart den frågan är färdigberedd.

3.5 Slopade krav på anmälan från den mottagande parten

Arbetsgruppens förslag: Endast den överförande maken ska behöva anmäla överföring av premiepensionsrätt.

Skäl för arbetsgruppens förslag: Överförande och mottagande part ska enligt nuvarande regler anmäla överföring av premiepensionsrätt genom att *gemensamt* underteckna en blankett som skickas in till Pensionsmyndigheten. I förarbetena till regelverket anges att även om en överföring kan sägas vara en ensidig transaktion bör det, på samma sätt som för delning av pensionsrätt, krävas att makarna är överens för att överföringen ska ske. Man kan dock anse att de motiv till gemensam anmälan som föreligger vid delning av pensionsrätt inte finns när det gäller överföring av pensionsrätt. Vid delning kan ”överföring” ske från båda parter olika år, beroende på vem som har högst intjänande under året. Det är därför rimligt att båda parterna ger sitt skriftliga godkännande när det är fråga om delning av pensionsrätt.

När det gäller överföring av pensionsrätt är det rimligt att endast kräva anmälan från överförande part. Det kan finnas fall där den mottagande parten motsätter sig att ta emot pensionsrätt, vilket i så fall skulle kunna motivera en gemensam anmälan. Under förutsättning att Pensionsmyndigheten skickar ut en bekräftelse på anmälan till såväl den givande som mottagande parten finns det dock möjlighet för den mottagande parten att stoppa överföringen (se 61 kap 14 § socialförsäkringsbalken). Mot bakgrund av att detta torde vara rena undantagsfall bedöms det inte rimligt att kräva två underskrifter för att hantera dessa mycket få fall.

Genom att enbart kräva givarens anmälan förenklas även möjligheten för att införa en elektronisk anmälan, vilket ytterligare skulle förenkla anmälningsförfarandet och sannolikt leda till att fler utnyttjar möjligheten. Ytterligare motiv till att tillåta endast överförande part att anmäla är att överföringen i dagsläget kan avslutas genom att endast en av parterna anmäler det.

Pensionsmyndigheten uppger i sin analys att de avser att utveckla en e-tjänst där den överförande parten kan anmäla överföring av premiepensionsrätt. En sådan e-tjänst bygger i princip på att kravet med två underskrifter tas bort. Med e-tjänster följer alltid risker med id-kapning. En utgångspunkt är att regeländringarna inte får leda till risker för att överföring sker utan att den överförande parten är varse överföringen, till exempel genom id-kapning eller att maken/makan startar överföring utan den andres kännedom. Risker får dock betecknas som extremt liten samtidigt som en sådan risk får anses kunna hanteras med ett system med bekräftelsebrev till båda parter.

3.6 Senarelagd tidpunkt för möjlighet att anmäla överföring av premiepensionsrätt.

Arbetsgruppens förslag: Tidpunkten för möjlighet att anmäla överföring av premiepensionsrätt senareläggs från den 31 januari till den 30 april det år som överföringen avser. Även tidpunkten för att avbryta överföringen senareläggs till den 30 april det år från och med vilket överföringen ska upphöra.

Skäl för arbetsgruppens förslag: Anmälan om överföring av premiepensionsrätt ska komma in till Pensionsmyndigheten senast den 31 januari det år som överföringen ska börja gälla. I förarbetena till regelverket angavs administrativa skäl samt en önskan att minska möjlighet till spekulation som motiv till att sätta ett tidigt datum för anmälan. Bedömningen är att det i dagsläget inte finns administrativa skäl till att sätta sista datum för anmälan så tidigt under året.

Pensionsbeskeden (de orange kuverten) skickas ut under februari-mars varje år till pensionssparare och innehåller bland annat prognoser av den framtida allmänna pensionen. Det blir då tydligt för många vilken pension de kan förvänta sig i framtiden. Dessutom skickas självdeklarationen ut under mars-april. Det är i samband med dessa händelser naturligt att fundera över och diskutera sitt pensionssparande och den framtida pensionen och ta ställning till bland annat överföring av premiepensionsrätt. Givet detta är 30 april lämpligare som sista datum jämfört med 31 januari.

De förslagna reglerna kan innebära att premiepensionsrätter som intjänats innan äktenskapet kan föras över. Med en tidsgräns den 30 april kan en individ ha varit gift med person A fram t.o.m. mars och sedan gifta om sig med person B samma år, och därefter anmäla överföring av pensionsrätter för hela året till person B, alltså även för tid då personen har levt med A. Ju senare man lägger sista datum för anmälan, desto längre kommer man från grundtanken om inkomstutjämning mellan de som har valt att leva tillsammans.

Par med stora inkomstskillnader kan av skatteskäl tjäna på att föra över premiepensionsrätt. Om den ena parten ligger över en skatteskiktgräns och för över pensionsrätt till sin partner med lägre inkomst, som även efter överföring ligger under samma skiktgräns, blir det totala skatteuttaget för hus-

hållet lägre. Sådana effekter bedöms dock vara av mindre betydelse i förhållande till de vinster som skulle ges genom en höjning av kvinnors pensioner som ett resultat av överföringen.

3.7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Arbetsgruppens förslag: De nya bestämmelserna om överföring av premiepensionsrätt ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Skäl för arbetsgruppens förslag: De förenklade reglerna för överföring av premiepensionsrätt kommer potentiellt kunna ge relativt stor effekt på pensionsgapet mellan män och kvinnor och därmed mer jämställda pensioner. Det är därför angeläget att de nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2018. Därmed kan de tillämpas för pensionsrätter som tjänas in under 2018. Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

3.8 Konsekvenser

3.8.1 Effekt på jämställdheten

Av de cirka två miljoner parförhållanden som har möjlighet att föra över premiepensionsrätt är det bara drygt 10 000 som gör det. I mycket dominerande grad sker överföringen från män till kvinnor. I de fall överföring sker bidrar den kraftigt till att minska - eller t.o.m. eliminera gapet om överföringen sker under en stor del av förvärvslivet. En ökad användning av möjligheten att föra över premiepensionsrätt kommer att minska pensionsgapet mellan kvinnor och män.

En icke önskvärd effekt av ökad överföring av premiepensionsrätt vore om fler kvinnor går ner i arbetstid eller om kvinnor går ner ännu mer i arbetstid på grund av tillskottet på pensionen som den överförda premiepensionen ger. Pensionsmyndigheten bedömer dock i sin analys att dessa effekter inte skulle kunna bli mer än marginella. Arbetsgruppen delar den bedömningen. Deltidsarbete påverkar inte bara pensionen utan framför allt individens inkomst under förvärvslivet, och det är antagligen det senare som har störst påverkan på individens beteende.

För berörda par kan en överföring av premiepensionsrätter ge ett relativt stort tillskott till mottagarens slutliga pension. Sett till de som började föra över 2013 kommer överföringen i genomsnitt ge ett tillskott på cirka 900

kronor till den månatliga pensionen. Överförande part var dock i genomsnitt 53 år. Om överföringen påbörjas i yngre åldrar kan tillskottet bli betydligt större.

Det finns en möjlighet att även överföring från kvinnor till män skulle öka. Med tanke på hur fördelningen ser ut i dag och att män generellt tjänar mer än kvinnor är det dock sannolikt att kvinnornas genomsnittliga pensioner höjs i relation till männens. Detta skulle i så fall öka den ekonomiska jämställdheten mellan könen.

Hur stor effekten av regelförändringarna blir påverkas starkt av hur informationen i de orange kuverten utformas och i vilken utsträckning annan riktad information används. Regelförändringarna i kombination med mer aktiv information kommer potentiellt kunna ge en relativt stor effekt.

3.8.2 Effekt för individer

I en enkätundersökning till gifta par som Pensionsmyndighetens genomförde inom ramen för sin analys anger 15 procent av dem som känner till möjligheten att föra över att man inte gör detta av skäl som att man inte har tänkt på det eller orkat ta itu med det. Arbetsgruppens bedömning är därför att ett förenklat anmälningsförfarande skulle kunna ha effekt för en del av dessa individer. Här bör betonas att effekten på spararnas beteende av förslaget naturligtvis mycket påverkas av hur de kombineras med allmänna och riktade informationsinsatser.

Ökad information genom till exempel Orange kuvert och Min Pension gör det även lättare för individen att förutse effekterna av överföringen och därmed fatta ett välgrundat beslut om sin pension.

3.8.3 Effekt för administration

Utvecklingskostnaderna inom Pensionsmyndighetens administration för att genomföra regeländringarna och införa elektronisk anmälan för överföring av premiepensionsrätt bedöms som begränsade.

4. Hustrutillägg

4.1 Bakgrund

Enligt 1 § den numera upphävda lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension, kunde hustrutillägg lämnas till kvinnor födda år 1934 eller tidigare om hennes make uppbär förtidspension eller har fyllt 65 år och om makarna har varit gifta i minst 5 år. I den tidigare lagen om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg fanns också en bestämmelse om att hustrutillägg kunde beviljas, om det fanns särskilda skäl, även för yngre kvinnor. Förmånen kunde utges längst till kvinnan fyllde 65 år.

Lagen om hustrutillägg upphörde att gälla från den 1 januari 2001 (SFS 1998:708) och kan från den tidpunkten inte längre nybeviljas. Däremot fick redan beviljade hustrutillägg fortsätta att betalas ut.

Antalet kvinnor som har fått hustrutillägg utbetalat har successivt minskat och uppgick under 2014 till två stycken. Dessa ärenden avsåg kvinnor födda i juni 1949 resp. september 1949. Det innebär att utbetalningen av alla hustrutillägg har upphört från oktober 2014.

Arbetsgruppens förslag bygger på regelförenklingsförslag från Pensionsmyndigheten (Framställning om upphävande av föreskrifter om hustrutillägg, S2014/8794/SF).

4.2 Upphävande av föreskrifter om hustrutillägg

Arbetsgruppens förslag: De lagar som innehåller bestämmelser om hustrutillägg ska ändras på så vis att hänvisningar till förmånen tas bort.

Arbetsgruppens bedömning: De förordningar som innehåller bestämmelser om hustrutillägg bör ändras på så vis att hänvisningar till förmånen tas bort.

Skäl för arbetsgruppens förslag och bedömning: Hustrutillägget avskaffades den 1 januari 2003. Därefter kunde nya förmåner inte beviljas men de som då uppbar hustrutillägg fick fortsätta att uppbära förmånen. Det finns sedan oktober 2014 inte längre någon som uppbär hustrutillägg och eftersom inte heller nya kan beviljas bör författningsregleringen av denna förmån upphöra. Det innebär att följande bestämmelser kan upphävas eller ändras:

- 2 kap. 1 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken av vilken framgår att Pensionsmyndigheten ska handlägga ärenden om hustrutillägg. Av 2 kap. 20 § samma lag framgår vidare att den som vid ingången av 2001 fick hustrutillägg fortfarande är försäkrad för denna förmån. Vidare finns särskilda övergångsbestämmelser i lagens 6 kap. 5 § och 8 kap. 2 § 2 som också bör ändras.
- 2 kap.14 a § diskrimineringslagen (2008:567).
- Övergångsbestämmelserna till lagen (2010:1277) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
- Övergångsbestämmelsen i förordningen (2010:1719) om ändring i förordningen (2002:782) om ansökan och utbetalning av pension m.fl. förmåner.
- Övergångsbestämmelsen i förordningen (2010:1699) om ändring i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

4.3 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Eftersom förmånen inte längre betalas ut och inte heller kan nybeviljas kan de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt. Ändringarna föreslås lämpligen träda i kraft den 1 januari 2018. Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga.

4.4 Konsekvenser

4.4.1 Effekter av upphävande av föreskrifter om hustrutillägg

Förslaget får inga ekonomiska konsekvenser. Förslaget att upphäva författningar om hustrutillägg har ingen effekt för enskilda försäkrade och påverkar inte heller beräkningen av försäkringsutgifter.

5. Författningskommentar

5.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

61 kap.

12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om av vem och vid vilken senaste tidpunkt som en anmälan om överföring av pensionsrätt ska göras till Pensionsmyndigheten under det år från och med vilket överföringen ska börja gälla. Ändringen innebär att det inte längre ska vara ett krav att en sådan anmälan måste göras av makarna gemensamt utan att det räcker att anmälan

görs av den make som överföringen ska ske från. Ändringen innebär också att tidpunkten för då en anmälan senast måste göras skjuts fram från den 31 januari till den 30 april. Överväganden finns i avsnitt 3.5. och 3.6.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser av vem och vid vilken tidpunkt en anmälan att en överföring av premiepensionsrätt som gäller tills vidare senast måste anmälas till Pensionsmyndigheten för att upphöra under innevarande år. Det görs ingen ändring i fråga om att det räcker med att endast en av makarna gör en sådan anmälan. Däremot ändras den senaste tidpunkt vid vilken en sådan anmälan måste göras från den 31 januari till den 30 april. Överväganden finns i avsnitt 3.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen ska träda i kraft den 1 november 2018

5.2 Förslagen till lag om ändringar i inkomstskattelagen (1999:1299), i diskrimineringslagen (2008:567) och i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

De föreslagna ändringarna i lagarna innebär att samtliga hänvisningar till förmånen hustrutillägg tas bort.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagarna ska träda i kraft den 1 november 2018.